

Gospodarske stvari.

Koliko dobička vrže pametna kokošja reja.

M. II. Francoska in Italijanska vkljub velikim pridelkom vsakega leta potrebam angleških sejmov z jajci ne zadostujejo. Irska, Kanada, Hispansko in z malim delom tudi Ogerska mora pripomagati. Temu se tisti ne bodo čudili, katerim je znano, da jedna jedina trgovska hiša v Londonu na teden 300.000 jajc iztrži, tedaj v leta dnevih 15.600.000 po $8\frac{3}{4}$ —10 frankov na debelo in po $10\frac{1}{2}$ — $13\frac{1}{4}$ frankov na drobno za 100 jajc. Vsakako se bode moralo pripoznati, da je davek, kterega Angleži tujim narodom vsako leto samo za jajca odrajujejo, silno velik. Zato so pa tudi v novejšem času angleški gospodarji svoje rojake spodbujati začeli, naj se tudi oni krepko poprimejo kokošnje reje. Jeden izmed njih si upa trditi, da je mogoče s premoženjem od 10.000 frankov, kterih je treba za nakupovanje raznosortnih kokošij, za napravo kurnjnikov in za kokošjo hrano porabiti, vsako leto 14.250 frankov dohodkov pripraviti. Računi pa 4 valitve mladih kokošij po 3125 frankov, skupaj 12.500 frankov in 10 ton gnoja po 175 frankov, skup 1750 frankov. Tak račun je tistim priporočati, ki s kokošjim mesom kupčujejo. Kdor pa samo z jajci kupčevati hoče in samo v ta namen kokoši rediti, temu bistroumni angleški kmetovavec sledeči račun sestavlja. Dajmo veljati, da 5 kokošij velja $18\frac{3}{4}$ frankov, njihova hrana pa na leto tudi $18\frac{3}{4}$ frankov. V tem času iznesejo 700 jajc, ki se po $1\frac{1}{3}$ franka za 20 prodaja in ki $43\frac{3}{4}$ frankov vkup vržejo. Dobiček je toraj višji nego 16%.

Vendar pa temu račun angleškega gospodarja pretrdno v oči pogledati nečemo, navedli smo ga samo zato, da se vidi, kako celo v deželah, v kterih se kokošja reja neče kaj prav obnesti, njej vendar veliko imenitnost in važnost pripisujejo. Kajti le v onih deželah, v kterih je zemlja bolj na drobno razdeljena, kakor na Francoskem, Laškem in pri nas, more ta gospodarstvena betva se razvijati in razcvitati. Da kokošja reja na Francoskem dan današnji na najvišji stopinji stoji, temu se ni čuditi, ako pomislimo, da je tako marljivih gospodinj težko kje drugod najti, kakor ravno tam. Le tam plača najemnikova gospodinja z mlekom, svinjami, perutnino in svilo najemščino za gospodarstvo. Tako so dan današnji tudi na Laškem začeli posnemati in kaj takega bi se pri nas v Avstriji posebno pa na Slovenskem tudi dalo storiti. Seveda bi se moralo pri nas še marsikaj na boljše obrniti in nekteri pogoji na pomoč priti, od kterih so drugi že v delavnosti, drugi bi pa še le delavni postati morali. Prvi pogoj je pa ta, da se naše gospodinje o koristnosti in velikem dobičku kokošnje reje, posebno pa naši gospodarji, kteri kokošjo rejo še vedno nekoliko od strani gledajo in jo dosti bolj za kmetijstvu škodljivo imajo, do

dobrega prepričajo. Seveda je treba, da si tukaj vsi merodajni krogi v roke sežejo, v prvi vrsti vlada, da kokošjo rejo na vsak mogoč način pospešuje z darili, pohvalami, potem pa posebno razumniki t. j. inteligencija, med njo v prvi vrsti duhovniki, učitelji, zdravniki po deželi, kteri bi naj z besedo in vzgledom kmetškemu gospodarju kazali, koliko dobrih grizljejev si morejo z umno kokošjo rejo sami sebi privoštiti, še več pa koliko lepih krajezarjev si morejo v današnjih hudih časih za gospodarstvene potrebe prislужiti. Pred vsem drugim bi pa bilo gledati in skrbeti za to, da se dekleta po deželi, prihodnje gospodinje, pametnejše podučujejo. Namesto nepotrebnega šikanja in šlinganja bi se morale v umnem gospodinjstvu, h kteremu gotovo umna kokošja reja spada, podučevati pa seveda najprej je takih učiteljic potrebno, ki bi same tudi kaj o gospodinjstvu in kmetijskem gospodarstvu razumele. Tako bi se ta betva kmetijskega gospodarstva tudi kmalo okrepila in mnogo lepega dobička našim sila potrebnim kmetovalcem vrgla. Kako naj bi se to zgodilo, hočemo tukaj le na kratko in v glavnih potezah zaznamovati.

(Konec prihodnjic.)

Kako se dela iz črnic ali borovnic dobro vino.

M. Naši lesi in gozdi so toliko blagoslovljeni z raznimi rastlinami, kterih sadeži na mnogovrstne načine našim potrebščinam služijo. Med njimi zavzemajo črnice ali borovnice jedno naj prednejše mesto. Ne le črste dajejo jako okrepčavni povžitek, tudi suhe in kuhane nam godijo. Iz njih se dela semtertje izvrstno žganje, pa tudi vino znajo iz njih napraviti, kar se tako le godi: Vzame se poljubno veliko prav zrelih črnic, ki se potem z lesenim kijcem v kteri leseni skledi stolčejo. Pridene se jim primerno veliko cimota in nagelčev in kdor hoče tudi nekaj suhega bezgovega cveta. Vse to se pusti nekoliko dni stati, na kar se sokovina skozi laneni prt stisne in z njo sodček, ki je bil prej z muškatnim orehom izžgan, nalije. Na vsaki liter soka se pridene $\frac{1}{8}$ ali $\frac{1}{4}$ kilograma sladkorja, kolikor tega več tim boljše je, ker se vino tim dalje hraniti da. Ko je zavrelo, se pretoči v novi sodček, se prilije $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ sodčka burgundca ali sploh dobrega rudečega vina, se pusti vse vkup še nekaj dni pri miru stati, da se popolnoma vsede in izčisti, na kar se potem vino v primerne steklenice pretoči, ki jih je treba dobro zatekniti. Borovično vino ima veliko podobnost s črešnjevim vinom in je zelo krepčavno. More se tudi toto vino rabiti ko prilivke k drugim vinom in pa v to, da se z njim slabejša vina vzboljšajo.

Štajersko konjerejsko društvo naznanja, da bode v Gradi od 3. do 5. septembra t. l. razstava konj. Na to razstavo pošlje pred vsem konjerejsko društvo svoje v ta namen odbrane konje; razven teh je še naglašanih 61 konj. Posestniki teh 61 konj morajo svoje živali den pred začetkom t. j. 2. septembra ob 8. uri predpoldnem v

Gradci imeti in jih postaviti pred komisijo, katera odloči, ali se pripustijo k razstavi ali ne. Isto velja o posestnikih, društvenikih konjerejskega društva. Ako nekateri posestnik ne more konja naglašnega na razstavo poslati, naj to brzo naznani ravnatelju konjerejskega društva. Razstavljaec mora za konja priposlati zrsne hrane za 4 dni v Gradci in sena zvezanega v povezkih. Na razstavin prostor hrane seboj vzeti sme se le za jeden den; ostalo mora pa drugod braniti. Kdor sena ne more priposlati, dobi ga v Gradci za male peneze. Za konja se ima prirediti dobra uzda (pri društvenem tajniku velja ena po 2 fl.), remen, nova knaftra, oglav, dobra odeja, rešetka za hrano, cefta ali škašč za vodo in sprava za snaženje. Hlapcem je odločen poseben prostor, kamor imajo omenjene reči devati. Kaditi je strogo prepovedano. Za steljo, stražo in snaženje hlevov skrbijo društveni odbor, kateremu imajo v vseh zaukazih ubogati. Pritožiti more se pa vsak pri društvenem tajniku ali njegovem namestniku. Kdor želi več poizvedeti, naj se obrne do omenjenega tajnika. Takoj se mu odgovori. Društveni ravnatelj je ravnokar v dogovorih z železniškimi ravnateljstvi zastonj prevažanja konj. O uspehih bodo distriktni predstojniki dotičnim razstavljalcem potrebno še ob pravem času povedali. Naj nebeden ne pozabi seboj prinesiti pismenih izkazov o ubrejitvah, dalje potrdila od srenjskega predstojnika, da je konj njegova lastnina. Kajti brez teh dokazil se konj ne vzame k premiranju. Naj distriktni predstojniki posestnike opozorijo na to prav razločno. Premiranje konj bode v nedeljo 5. septembra 1880 ob 3. uri popoldne. Kdor hoče, zamore še tisti večer svojega konja odgnati, in, če mu kaže, na železnico spraviti.

Poziv do štajerskih sadjerejcev. Ob priliki deželne razstave v Gradci nameravajo nekateri gospodje osnovati veliko avstrijsko sadjerejsko društvo, ki bi skrbelo za povzdigo avstrijskega sadjerejstva sploh, zlasti pa za ležišo kupčijo s sadovjem. Prvo misel tukaj sprožilo je c. k. štajersko vrtnarsko društvo in sedaj nam dojde čast, da bode veliko avstrijsko sadjerejsko društvo prvič osnovano na Štajerskem. V ta namen sestavljeni odbor pozivlja toraj vse avstrijske, zlasti pa štajerske, sadjerejce k pristopu in k prvemu osnovalnemu zboru, ki se bode vršil v nedeljo zvečer dne 25. septembra v Gradci. Ob enem prosi vrtnarsko društvo štajersko vzajemno z omenjenim odborom, naj bi se štajerski sadjerejci prav obilo udeležili deželne razstave graške v oddelku za sadjerejstvo, ki bo odprt od 23. do 30. septembra t. l. Zgodi se. Naj pošlje vsak na razstavo najboljše, kar ima:

Trtna uš v Istriji napravila je vže veliko škode; vlada je zaukazala 40.500 trsov izrjavati in pokončati z žveplenim oglencem, 20.000 trsov pa pod napeljano vodo spraviti. Goriška kmetijska

družba da vse vinograde preiskati po moževih strokovnjakih, da poizvedo, ali so trtne uši še prosti ali ne.

Dopisi.

Iz Preborja. (Cerkvene novosti — toča). Leta 1875. smo imeli sv. misijon, leto poznej pa „eksercicije“ ali duhovne vaje; zopet letos smo bili tako srečni, da so nam č. oo. Lazaristi od svetega Jožefa pri Celji od 22. jul. do 2. avg. drugič duhovne vaje služili. Bili so tukaj 4 gospodje. Veliko veliko so se trudili z pridgami in spovedovanjem. Bog jim bodi plačnik! Imeli so nauk za vsaki stan posebej. Ker smo obhajali praznik sv. Ane naše farne patrone v nedeljo 1. avg. je tudi bilo za moše in mladenčce splošno sv. obhajilo med sv. mešo. Ko so č. oo. misijonarji 2. avgusta našo faro zapustili, prišlo je še silno veliko faranov očitno se jim zahvalit. Pri tej priliki bodi dovoljeno, da hvaležno v spomin vzamem veleskrbno delovanje našega župnika č. g. Mat. Novaka. Pred vsem bodi jim prisrčna zahvala, da so skrbeli za sv. misijone! Od mnogih drugih zaslug navajam le še sledeče: podružnico, posvečeno sv. Ožbaltu, so pred nekolkimi leti popravili, da se zopet zamore v njej sv. meša opravljati. V nekolicah dneh bodo tudi nove orgle v tej cerkvi gotove. Omislilo se je več mešnih oblačil. Letos o veliki noči smo dobili novi božji grob, itd. Zelo hvaležni smo in moramo biti tudi č. g. učitelju Fr. Zagoričniku, ki vže blizu 6 let našo mladino prav ljubeznjivo, izvrstno in nevtrudljivo podučuje, ter s petjem in orgljanjem v cerkvi božjo službo lepša. Zarad njegovega zvestega spolnovanja svojih dolžnosti, zarad velike prijaznosti, lepega obnašanja i „dobrih rok“, ga vse čisla in rado ima. Kot zvest i priden Slovenec je daleč okrog znan. Bog daj, da bi č. g. župnik, kakor g. učitelj še mnogo let pri nas ostala. Srčna hvala za njuni obilni trud: Bog jima plati! — Slednjič še omenim, da smo imeli 31. julija točo; 1. avg. je bilo lepo vreme, ravno tako 2. avg. dopoldne. A med 1—2 ure popoldne se je vsipala toča in dež je lil, da je voda njive pretrgala in travnike poplavlila. Jedva je začelo solnce sijati, a vže se stemni in okolo 3 popoldne se zopet toča vsiplje in dež vlje, da je groza. Žalostno je videti poškodovana polja, vinograde in zeleni sad pod drevjem. —e—

Od Savinje. (Uradovanje v slovenskem jeziku). Nekatere občine v celjskem okrajnem glavarstvu so zahtevale, naj se njim od cesarskih oblastnij pošiljajo le edino slovenski dopisi. Vrlo dobro, tako je prav! Samo po sebi se razumeva, da dotične občine dopisujejo tudi le v slovenskem jeziku. Trdno sem prepričan, da bi izgled onih narodnih občin še mnogo drugih popremalo, ako bi le bile same zmožne slovenski uradovati. Toda